

4 *МАРКЕТИНГ І МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ*

РОЗВИТОК ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА

Білоусько Таміла Юріївна,
к.е.н., доцент, завідувач кафедри
Харківський Національний аграрний університет імені В.В.Докучаєва
Кобелева Тетяна Олександрівна,
к.е.н., доцент, заступник директора інституту економіки, менеджменту та
міжнародного бізнесу
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Сутність економіко-математичних методів планування і прогнозування виробництва полягає в тому, що вони дозволяють з меншими витратами часу і коштів знаходити кількісне вираження взаємозв'язку між складними соціально-економічними, технологічними та іншими процесами, опосередкованими в показниках. В сучасних умовах практично будь-який показник може бути запланований допомогою економіко-математичного методу. Застосування цієї групи методів сприяє усуненню суб'єктивізму в плануванні і підвищує науковий рівень обґрунтованості плану. Однак застосування цих методів вимагає точного математичного опису економічного завдання і часто експертної оцінки отриманих даних.

Одним з найбільш перспективних напрямів в математичні методи в економіці на даний момент є економіко-математичне моделювання з використанням комплексних змінних. Математична економіка (один з розділів математичних методів в економіці, поряд з економетрикою) — сфера наукової та практичної діяльності, метою якої є математично формалізоване опис економічних об'єктів, процесів і явищ.

В одному з найбільш поширених в Україні вступному курсі західної економічної теорії сказано: "Статистичний аналіз економічних даних

називається економетрикою, що буквально означає: наука про економічні вимірах" [1, с. 25]. Економетричні розрахунки дозволяють підприємству розрахувати майбутні можливості і загрози і спрогнозувати майбутню діяльність. Економічні процеси розвиваються в часі, тому велике місце в економетриці займають питання аналізу і прогнозування часових рядів, в тому числі багатовимірних. При цьому в одних завданнях більше уваги приділяють вивченню трендів (середніх значень, математичних очікувань), наприклад, при аналізі динаміки цін.

Економетричні моделі дозволяють прогнозувати широке коло показників (ВНП, доходи населення, споживання товарів і послуг та ін.). В умовах автоматизації розрахунків створюється можливість розробки альтернативних варіантів розвитку економіки з урахуванням змін зовнішніх і внутрішніх умов (факторів). Слід зазначити, що використання економетричних моделей вимагає створення банків даних і підготовки висококваліфікованих фахівців з розробки та реалізації цих моделей.

Мета імітаційного моделювання полягає у відтворенні поведінки досліджуваної системи на основі результатів аналізу найбільш суттєвих взаємозв'язків між її елементами. Імітаційні моделі дозволяють відтворювати реальні процеси і передбачати результати різних дій. Наприклад, імітаційну модель оптимізаційного процесу можна уявити, як систематичне зміна значень керованих змінних з подальшим отриманням результатів прогнозу і їх аналізу.

Моделі прийняття рішень ґрунтуються на теорії ігор і застосовуються в умовах невизначеності або в ситуаціях, коли інтереси сторін не збігаються. Кожна з сторін приймає такі рішення, тобто вибирає таку стратегію дій, яка з їх точки зору забезпечує найбільший виграш або найменший програш. Причому кожній із сторін ясно, що результат залежить не тільки від власних дій, але і від дій партнерів. Наприклад, протиборство конкурентів в процесі боротьби за ринок збуту конкретного виду продукції.

Моделі мережевого планування застосовуються з метою скорочення термінів виконання складних проектів та інших робіт і оптимального

використання призначених для цього ресурсів. Термін "мережеве планування" набуває останнім часом більшої популярності. Основою мережевого планування служить зображення комплексу взаємопов'язаних робіт у вигляді графа, зазвичай іменованого мережевим графіком, стрілочної діаграмою, логічною мережею або мережевою моделлю. У мережевому графіку відображається послідовність етапів планування, необхідних для досягнення заздалегідь поставленої мети.

Прикладом мережових методів планування є метод ПЕРТ-час, або ПЕРТ-витрати. У даній постановці задачі стрижневе значення набуває завдання нормування робіт, які включаються в структуру мережевого графіка. При цьому, як правило, рекомендується визначати три оцінки тривалості робіт: максимальний час, мінімальний і найбільш ймовірний час виконання роботи. Тут часто можуть виникати певні проблеми, так як персонал економічних служб промислових підприємств ще далеко не завжди здатний виконувати на якісному рівні дані роботи.

Економіко-математичні моделі можуть бути реалізовані за допомогою економіко-математичних методів (ЕММ). ЕММ являють собою способи (прийоми) розрахунку економічних показників із застосуванням методів прикладної математики та математичної статистики. За допомогою ЕММ з'являється можливість всебічного обґрунтування зміни економічних показників. Вони дозволяють підвищувати якість прогнозів, здійснювати багатоваріантні оптимізаційні розрахунки.

Дані методи широко вивчаються, але використовуються в більшості випадків досить рідко або не використовуються взагалі. Разом з тим, на нашу думку, дані методи носять прогресивний характер, хоча і застосовуються в основному на іноземних підприємствах. В Україні на промислових підприємствах використовується в більшості встановлене програмне забезпечення, яке дозволяє планувати без особливих витрат часу.

Список використаної літератури:

1. Долан Е.Дж., Ліндсей Д.Е. Ринок: мікроекономічна модель. - СПб: СП "Автокомп", 1992. - 496 с.
2. Pererva P.G. Technology transfer / P.G.Pererva, György Kocziszky, D.Szakaly, M.Somosi Veres - Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI», 2012. — 668 p.
3. Nagy Szabolcs Monitoring of innovation and investment potential of industrial enterprises / S. Nagy, P. Pererva // Сучасні тенденції розвитку світової економіки : зб. матеріалів 10-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 18 травня 2018 р. – Харків : ХНАДУ, 2018. – С. 88-89.
4. Sikorska M. Compliance service at guest services enterprises / M.Sikorska, György Kocziszky, P.G.Pererva // Менеджмент розвитку соціально-економічних систем у новій економіці : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 19 жовтня 2017 р. – Полтава : ПУЕТ, 2017. – С. 389-391.
5. Nagy Szabolcs Digital economy and society – a cross country comparison of Hungary and Ukraine / S.Nagy // Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки). – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – № 46 (1267). – С. 174-179.
6. Kocziszky György Reputational compliance / György Kocziszky, M.Veress Somosi, T.O.Kobieliava // Дослідження та оптимізація економічних процесів "Оптимум–2017" : тр. 13-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 6-8 грудня 2017 р. / ред.: О.В. Манойленко. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – С. 140-143.
7. Nagy Szabolcs Current evaluation of the patent with regarding the index of its questionnaire / S.Nagy, M.Sikorska, P.Pererva // Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами : матеріали 9-ї Всеукр. наук.-практ. конф., 19 квітня 2018 р. – Київ : НАУ, 2018. – С. 21-22.
8. Перерва П.Г. Управління інноваційною діяльністю // Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. / О.А.Старостіна, Н.П.Гончарова, Є.В.Крикавський, та ін., за ред. О.А.Старостіної. – К. : Знання, 2009. – С.461-518.
9. Kocziszky György Anti-corruption compliance in the enterprise's program [Electronic resource] / G.Kocziszky, M.Veress Somosi, P.G.Pererva // Стратегічні перспективи розвитку економічних суб'єктів в нестабільному економічному середовищі.– Кременчук, 2017. – С. 164-167. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1r-6uz8h9jl-bCWwpPrY7esG925mrQudP/view>
10. Nagy Szabolcs Estimation of economic efficiency of power engineering / S.Nagy, M.Sikorska, P.Pererva // Європейський вектор модернізації економіки: креативність, прозорість та сталий розвиток, 18-19 квітня 2018 р. – Харків : ХНУБА, 2018. – С. 3-6.
11. Kocziszky György Compliance risk in the enterprise / G.Kocziszky, M.Veress Somosi, T.O.Kobieliava // Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність "Форвард–2017" : тр. 8-ї Міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молодих вчених, 27 грудня 2017 р.– Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – С. 54-57.

РОЗРОБКА ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПАТ «УКРТАТНАФТА»

Булка Альона Олегівна, студентка
 Науковий керівник Петченко Марина Валентинівна,
 к. е. н., доцент
 Кременчуцький національний університет
 імені Михайла Остроградського

У сучасному світі діяльність підприємств тісно пов'язана з фінансово-економічними кризовими явищами в економіці країни та посткризовим періодом. Тому підприємства постійно повинні враховувати можливий вплив